

Wiara Oczami Duszy

W stolicy biskupa

Szlak Papieski

„Tajemnice Światta”

Szlak Papieski

„Tajemnice Zawierzenia”

Dusza Mazur Garbatych

Na styku wielu wyznań

Pomniki wiary, świątynie, miejsca kultu religijnego - to bardzo ważny i bogaty element krajobrazu kulturowego „Krainy Pięciu Miast”. Mazury i Suwalszczyzna, zróżnicowane pod względem etnicznym, od dawna stanowiły mozaikę wyznaniową współistniejących obok siebie w harmonii narodów.

W kościołach, cerkwiach, synagogach czy molennach ludzie modlili się do jednego Boga. Świątynie te są nie tylko symbolami wiary i kultu religijnego - stanowią także istotną część naszej historii i tradycji, są ważnym miejscem pamięci o wydarzeniach i ludziach, których tajemnic skrzętnie strzegą....

Zapraszamy do spojrzenia na wiarę „oczami duszy”, podążając malowniczymi szlakami zabytków sakralnych krainy EGO SA oraz trasami wypraw młodego Karola Wojtyły, a później pielgrzyma Papieża Jana Pawła II. Wiele z tutejszych kościołów i świątyń to cenne zabytki. Poznając ich dzieje przypomnieć sobie o czasach przedwojennych, o losach regionu strudzonego wojnami, o radościach odbudowy niepodległej Polski, a także o postaci Ojca Świętego Jana Pawła II.

W stolicy biskupa

Miasto Ełk to stolica Diecezji Ełckiej i siedziba biskupa. Ojciec Święty Jan Paweł II, podczas swojej pielgrzymki do Ojczyzny w 1999 r., sprawował tu nabożeństwo eucharystyczne. Na kilka dni miasto zamieniło się w miejsce święte - cel tysięcy pielgrzymów. Na pamiątkę jego wizyty powstały pomniki wiary, przez które wiedzie szlak papieski.

Panorama Ełku

Zapraszamy do wyruszenia w podróż, śladami papieskiej pielgrzymki i odwiedzenia zabytkowych kościołów Ełku, w tym przepięknej Katedry z cudowną figurą Matki Boskiej czy też imponującej wyglądem gotyckiej świątyni z czerwonej cegły, która jest jednym z najbardziej charakterystycznych zabytków Ełku.

Oprócz zwiedzania kościołów i poznawania ich historii zapraszamy do uczestnictwa w Ełckich Koncertach Muzyki Organowej i Kameralnej.

Fontanna w Ełku

Informacja turystyczna i sprzedaż pamiątek:

Centrum Informacji Turystyczno-Kulturalnej

ul. W. Polskiego 47, Ełk
tel. 87 621 70 10

www.turystyka.elk.pl, www.elk.pl

Ełcka Kuria Diecezjalna

pl. Katedralny 1, Ełk
tel. 87 621 68 02, fax 87 621 68 03

www.diecezjaelk.pl, kuria@diecezja.elk.pl

Parkingi miejskie: Pl. Katedralny, ul. Armii Krajowej, ul. Dojazdowa, ul. Brzechwy, ul. Piłsudskiego, ul. Kilińskiego, ul. Parkowa, ul. Piękna, ul. Suwalska.

NOCLEGI I GASTRONOMIA

HOTEL RYDZEWSKI * *

ul. Armii Krajowej 32, Ełk
tel. 87 621 89 00, www.rydzewski.pl

„HOREKA”, ul. Pułaskiego 11, Ełk
tel. 87 621 37 67, www.hotelhoreka.pl

POKOJE GOŚCINNE „STARY SPICHLERZ”

ul. Zamkowa 8a, Ełk, tel. 87 523 41 71
www.staryspichlerz.pl

APARTAMENTY I RESTAURACJA

„DOS PATOS”, ul. Wojska Polskiego 73A, Ełk
tel. 87 621 68 90 www.dospatos.pl

APARTAMENTY I RESTAURACJA „JANUS”

ul. Nadjeziorna 2b, Ełk, tel. 87 610 78 57
www.janus.elk.pl

APARTAMENTY I RESTAURACJA „SMĘTEK”

ul. K. Pułaskiego 19, Ełk, tel. 87 621 14 53

PENSJONACIK „GRAŻYNA”

ul. Nadjeziorna 11, Ełk, tel. 87 621 17 00
www.grazyna.elk.com.pl

HOTELIK, RESTAURACJA „VILLA EDEN”

ul. Armii Krajowej 19A, Ełk, tel. 87 620 82 20
+48 604 781 242, www.villa-eden.com.pl

APARTAMENTY „FAUST”

ul. Pułaskiego 26, Ełk
tel./fax 87 610 01 04, +48 508 652 412
www.pensjonat.elk.pl

HOTELIK „GRUNWALD”

ul. Królowej Jadwigi 21, Ełk, tel./fax 87 610 22 62
www.hotel-grunwald.pl

APARTAMENTY I RESTAURACJA

„KUŹNIA SMAKU”
ul. Pułaskiego 8, Ełk, tel. 87 610 98 28
www.kuzniasmaku.eu

POKOJE GOŚCINNE „NAD STAWEM”

ul. Letniskowa 27, Ełk
tel. 87 620 73 10, +48 660 383 345

KARCZMA „BIAŁY ŻAGIEL”

ul. Grunwaldzka 12, Ełk, tel. 87 621 23 66
www.bialyzagiel.pl

KAWIARNIA „KARMELEK”

ul. Armii Krajowej 7, Ełk
tel./fax 87 621 55 51, +48 605 999 448
www.karmelek.pl

SIEDLISSKO MORENA

Jeziorowskie 11a, Stare Juchy
tel. 87 619 99 99, +48 603 222 003
www.siedliskomorena.pl

RESTAURACJA & PUB „BRYZA”

ul. Pułaskiego 21, Ełk, tel. 87 621 52 25
www.bryzapub.pl

RESTAURACJA „HORTEX”

ul. Armii Krajowej 7, Ełk, tel. 87 610 55 53

RESTAURACJA „MAŁA”

ul. Wojska Polskiego 72a, Ełk, tel. 87 610 80 05

PUB „WARKA”

ul. Pułaskiego 24, Ełk, tel. 87 620 04 04

„PRZYSTAŃ” RESTAURACJA,
APARTAMENTY, ul. Nadjeziorna 2 g, Ełk
tel. 87 737 60 22, www.przystan.elk.pl

PUB „ŻĄDŁO”

ul. Nadjeziorna 1a, Ełk, tel. 87 621 00 93

JAZZ CLUB PAPAJA

ul. Pułaskiego 26, Ełk
tel. 87 610 14 58, +48 604 103 451
www.jazzclubpapaja.pl

PIZZERIA „ROMA”

ul. Kilińskiego 3, Ełk, tel. 87 610 42 00

PIZZERIA „DA FIORI”

ul. Armii Krajowej 19a, Ełk, tel. 87 621 15 99

Diecezjalne Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej

Wraz z przyjęciem reformacji przez państwo pruskie, wprowadzono w Elku protestantyzm. Miasto pozbawione zostało świątyni katolickich. Neogotycka murowana świątynia powstała na przełomie XIX i XX w. jako pierwszy kościół elckiej parafii katolickiej. Jak wyznają wierni, dzięki opatrności bożej świątynia nie doznała żadnych zniszczeń podczas I i II wojny światowej. Jej wnętrze utrzymane jest zgodnie ze stylem neogotyckim.

Znajduje się tu ołtarz główny z drewnianą nastawą oraz dwa ołtarze boczne: jeden z drewniana figurą Serca Pana Jezusa, drugi natomiast poświęcony Matce Boskiej Fatimskiej. Nad przedsionkiem świątyni ustawiona jest wysoka wieża z trzema dzwonami. W 1992 r. Ojciec Święty Jan Paweł II erygował Diecezję Elcką, a Kościół pw. Świętego Wojciecha Biskupa i Męczennika mianował katedrą diecezjalną, natomiast dwa lata później biskup elcki Wojciech Ziemba ustanowił tu świątynię Sanktuarium Diecezjalnym Matki Boskiej Fatimskiej.

Stąd niedaleko do placu z pomnikiem Jana Pawła II. W tym miejscu Papież, podczas swojej pielgrzymki w 1999 r. celebrował mszę świętą.

Wnętrze katedry p.w. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika

Kościół Katedralny p.w. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika

Ciekawostki:

Cudowna Figura Matki Boskiej znajdująca się w kościele sprowadzona została w 1990 r. z Fatimy. Rok później została ona koronowana przez papieża Jana Pawła II.

Kościół Katedralny p.w. Św. Wojciecha Biskupa i Męczennika

ul. Kościuszki 16, Elk

tel. 87 610 20 49

www.diecezja.cal24.pl, katedra@diecezja.elk.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze św.: dni powszednie: 7.00, 18.00, niedziele: 7.00, 8.30, 9.45, 11.00, 12.15, 18.00, 19.30 (msza św. akademicka)

Odpusty: św. Wojciecha – 23 kwietnia, Przemienienia Pańskiego – 6 sierpnia, Matki Boskiej Fatimskiej 13 maja

Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego

Świątynia została odbudowana w latach 1920-1925. Stała ona w miejscu poprzedniego kościoła z połowy XIX w., zniszczonego podczas I wojny światowej, jako siedziba kościoła ewangelickiego i pełniła tę funkcję do 1945 r. Kościół znacznie ucierpiał podczas wojny, gdzie najdotkliwiej zniszczone zostało wnętrze świątyni. Do jego odbudowy przyczynili się luteranie, którzy przybyli do Elku z Krakowa. Dziś zabytkowa świątynia imponuje swoim wyglądem. Zbudowana z czerwonej cegły w stylu pruskiego gotyku stanowi jeden z najbardziej charakterystycznych zabytków Elku.

Do wnętrza świątyni prowadzą trzy wejścia, a przed głównym z nich wiernych witają figury św. Piotra i Pawła, patronów Kościoła Powszechnego. Wnętrze kościoła wypełnia niezwykle ołtarz główny mierzący 11 m wysokości, pochodzący z 1959 r. oraz cztery ołtarze boczne.

Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego

Całość wystroju kościoła zawiera elementy sztuki kaszubsko - mazurskiej oraz symboliki chrześcijańskiej ze scenami z Biblii i z życia świętych. Szczególnie interesujące malowidła przedstawiają wizję św. Małgorzaty Marii Alacoque oraz Ukrzyżowanie. Przepiękne witraże przedstawiające sceny ze Starego i Nowego Testamentu stanowią doskonałe uzupełnienie majestatycznego wystroju.

Ciekawostki:

W świątyni znajdują się zabytkowe organy z 1925 r.
Każdego dnia w samo południe z wierzby kościoła rozbrzmiewa hejnał.

Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego

ul. Armii Krajowej 2, Elk
tel. 87 610 22 26

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem, **Czas zwiedzania:** ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 6.30, 12.00, 18.00; niedziele: 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 15.00, 18.00,
(w miesiącach wakacyjnych 20.00)

Odpust: Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa

Inne perełki architektury sakralnej w okolicach Ełku

W okolicach Ełku znajdują się inne, niezwykle perełki architektury sakralnej. Wystarczy oddalić się o kilka kilometrów od miasta, by zobaczyć wyjątkowe XVIII i XIX-wieczne świątynie. Do najważniejszych należą:

- neogotycki kościół w Stradunach, zbudowany w 1736 r. z cegły i kamienia polnego, w którym znajdują się kamienne renesansowe płyty nagrobne z XVI i XVII w., ozdobione epitafiami z postaciami rycerzy oraz barokowy prospekt organowy;
- drewniany, XVI-wieczny kościół w Grabniku, przebudowany w latach 1730-1739 i 1865 r., dziś zachwyca nietypowym sklepieniem, znajdują się w nim zabytkowe organy z XVIII wieku autorstwa Jahanna Christopha Ungefunga, odnowione w 1810 roku;
- neogotycki kościół z 1895 r. w Bajtkowie, zbudowany z jasnej i czerwonej cegły oraz polnego kamienia, jego fundatorem był miejscowy dziedzic;
- kościół w Pisanicy, pochodzący z 1894 r. z mozaiką przedstawiającą wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej na ścianie wieży;
- wyjątkowy drewniany kościół w Ostrykole - dawna świątynia ewangelicka wzniesiona została w 1667 r., kryje w swoim wnętrzu barokowy ołtarz z 1683 r., organy z 1799 roku oraz XVIII-wieczny anioł chrzcielny, ciekawostką jest również świecznik z głową jelenia.

neogotycki kościół w Stradunach

neogotycki kościół z 1895 r. w Bajtkowie

Szlaki papieskie

Szlaki Papieskie Tajemnice Światła i Tajemnice Zawierzenia stanowią jeden z najciekawszych „pomników” Jana Pawła II w „Krainie Pięciu Miast”. Podążanie śladami Papieża jest szczególną okazją do poznania historii miejsc, w których przebywał na tym terenie Ojciec Święty i lepszego zrozumienia wielkiego przestania, jakie zostawił Jan Paweł II. Pomocna w tym będzie ciekawa pamiątka ze szlaku - książeczka „Szlak Papieski Elk-Wigry” dostępna w Centrum Oświatowo – Dydaktycznym przy katedrze.

Zapraszamy do poznania malowniczych tras:

- Szlak Papieski Tajemnice Światła
- Szlak Papieski Tajemnice Zawierzenia

Informacje o szlaku i zakup pamiątek:

Biurowisko Szlaku Papieskiego w Centrum Oświatowo – Dydaktycznym

pl. Katedralny 1, Elk

tel. 87 621 86 37

www.szlakpapieski.elk.pl, www.cod.diecezja.elk.pl, e-mail: centrumelk@gmail.com

Promenada Elcka

Szlak Papieski Tajemnice Światła

Szlak liczący przeszło 170 km przebiega przez najpiękniejsze zakątki północno – wschodniej Polski. Prowadzi przez Pojezierze Elckie i Puszcę Augustowską, rezerваты przyrody oraz Wigierski Park Narodowy – miejsca związane z Janem Pawłem II, w których przebywał w czasach młodości oraz podczas wizyty papieskiej w Ojczyźnie.

Twórcy szlaku, poprzez jego nazwę, zachęcają, aby istotą podążania szlakiem było rozważanie przesłania, jakie pozostawił po sobie Ojciec Święty w Tajemnicach Światła. Każdy z pielgrzymów otrzymuje specjalne certyfikaty i odznaki w zależności od przebytych etapów: brązową, srebrną lub złotą. Całość szlaku „Tajemnice Światła” składa się z pięciu etapów, przy czym każdy z nich pokonać można na różne sposoby: wędrując pieszo, jadąc rowerem czy samochodem, płynąc statkiem, kajakiem, katamaranem, a zimą – na nartach wśród baśniowych krajobrazów Wigierskiego Parku Narodowego czy Puszczy Augustowskiej.

Informacje praktyczne:

Długość trasy: ok. 170 km

Etapy: 5

Forma: Szlak pieszy, rowerowy, wodny, narciarski

Dostępność: Całoroczny

Szlak wielodyscyplinarny:

Etap I: Elk – Rajgród (ok. 45 km); Etap II: Rajgród – Studzieniczna (ok. 35 km); Etap III: Studzieniczna – Mikaszówka (ok. 29 km); Etap IV: Mikaszówka – Sejny (ok. 30 km); Etap V: Sejny – Wigry (ok. 28 km)

Etap I: Elk - Rajgród

Etap pierwszy szlaku proponujemy odbyć samochodem lub autokarem w przypadku grup zorganizowanych. Rozpoczyna się w Elku na placu Jana Pawła II i prowadzi do Sanktuarium Maryjnego Matki Bożej Rajgrodzkiej, Królowej Rodzin.

EŁK - Plac Jana Pawła II

Jest to miejsce, gdzie 8 czerwca 1999 r. Ojciec Święty, podczas swojej pielgrzymki do Ojczyzny, sprawował Eucharystię. Nad placem wznosi się pomnik Jana Pawła II przypominający o tym wydarzeniu, ustawiony z okazji rocznicy wizyty. Dawniej był to Plac Saperza pełniący funkcję rynku miejskiego.

Informacje praktyczne:

Ogólnodostępny plac położony pomiędzy ulicą Kilińskiego a rzeką Etł, z możliwością zaparkowania samochodu lub autokaru w pobliżu.

RAJGRÓD - Sanktuarium Maryjne Matki Bożej Rajgrodzkiej, Królowej Rodzin

Jest to kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, mieszczący się na wzniesieniu nad Jeziorem Rajgrodzkim, powstał na początku XX w. Zachował on swój pierwotny wygląd trzynawowej świątyni z pięcioma ołtarzami. W ołtarzu głównym znajduje się cudowny obraz Matki Bożej Rajgrodzkiej Opiekunki Rodzin. Istnieje wiele miejscowych podań wyjaśniających pochodzenie słynnego obrazu. Jedna z nich wspomina o Matce Bożej mającej objawić się na maleńkiej wysepce Jeziora Rajgrodzkiego w pobliżu drewnianej kapliczki. Znane są uzdrowienia, które dokonały się pod wstawiennictwem Matki Bożej Rajgrodzkiej w odpust Przemienienia Pańskiego.

Warto zawitać tu w lipcu, kiedy na Jeziorze Rajgrodzkim odbywają się Ogólnopolskie Regaty im. bł. Papieża Jana Pawła II w klasie "Omega".

Ciekawostki:

Parafię założono w XV w., reerygował ją w 1519r. Mikołaj Radziwiłł, kanclerz litewski i wojewoda wileński.

Obraz Matki Bożej koronowany został koronami papieskimi 5 sierpnia 2000r. przez Bpa Wojciecha Ziembę.

Informacje praktyczne:

Kościół Parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

ul. Piaski 2, 19-206 Rajgród

tel/fax 86 272 14 18

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 7:00 i 17:00, w niedziele: 8:00; 10:00; 12:00 i 17:00.

NOCLEGI I GASTRONOMIA

OŚRODEK SZKOLENIOWO WYPOCZYNKOWY „ŁOŚ”

ul. Opartowo 1, Rajgród
tel. 86 272 14 92

DWOREK OPARTOWO

ul. Opartowo 2, Rajgród
tel. 86 272 18 52, +48 507 091 911
www.dworekopartowo.pl

AGROTURYSTYKA „CZESTER”

ul. Podliszewo 16A, Rajgród
tel. 86 272 17 94, +48 501 653 855
www.czester.suwalszczyzna.net

BAR RESTAURACYJNY „SMAKOSZ”

ul. Warszawska 39A, Rajgród
tel. 86 272 16 66

Etap II: Rajgród - Studzieniczna

Druga część szlaku prowadzi z Rajgrodu w kierunku Studzienicznej. Po drodze mamy możliwość odwiedzenia pięknego Augustowa - królewskiego miasta Zygmunta Augusta. Warto zaplanować więcej czasu na przystanek w tym mieście, a najlepiej zaplanować nocleg, aby bez pośpiechu odwiedzić wiele ciekawych miejsc.

AUGUSTÓW

Miasto jest cudownie położone – wody jezior, rzeki i kanału, a także puszcza stanowią oprawę dla ulic i budynków. Augustów leży bowiem na skraju Puszczy Augustowskiej, nad rzeką Nettą, włączoną do systemu Kanału Augustowskiego i nad pięcioma jeziorami: Neckiem, Białym, Studzienicznym, Rospudą i Sajnem.

Nazwa Augustów ma pochodzenie królewskie – osadę założoną na „surowym korzeniu” nazwał swoim imieniem król Zygmunt II August nadając jej prawa miejskie magdeburskie w 1557 r. oraz herb. Dzieje miasta są burzliwe, niszczyły je pożary i wojny, jednak oprawa stworzona przez naturę, nieznacznie naznaczona ręką człowieka, przetrwała zawieruchy i lokuje je pośród najpiękniejszych miejsc w Polsce. Trwały rozwój miasta rozpoczął się na początku XIX wieku. Zdecydowała o tym budowa Kanału Augustowskiego, arcydzieła sztuki inżynieryjno-technicznej.

Miasto Augustów jest otoczone jeziorami i lasami, posiada atrakcyjne walory uzdrowiskowe oraz dobrze rozwiniętą sieć usług rekreacyjno-wypoczynkowych. Stanowi ono także dobrą bazą wypadową do Puszczy Augustowskiej, w Dolinę Biebrzy, na Pojezierze Elckie i na północną Suwalszczyznę.

Rynek Zygmunta Augusta

Rejs statkiem po Kanale Augustowskim

W Augustowie na szczególną uwagę podążających Szlakiem Papieskim zasługują: Kościół Matki Bożej Częstochowskiej oraz Bazylika Mniejsza Najświętszego Serca Pana Jezusa z relikwią św. Faustyny Kowalskiej.

Bazylika Mniejsza Najświętszego Serca Pana Jezusa

Wraz z rozwojem osadnictwa w 1549 r. utworzono w Augustowie parafię. Obecną świątynię pobudowano w latach 1906–1911. Jest to trójnawowy, neoromański kościół, który został zbudowany z cegły. Budowniczym kościoła był ks. Wincenty Nowicki. W czasie II wojny światowej kościół został doszczętnie zniszczony. Po wojnie odbudował go ks. Wojciech Chojnowski. Wieże wysadzone przez Niemców podczas okupacji zostały odbudowane dopiero w 1986 r.

Wewnątrz znajduje się pięć dębowych ołtarzy, które zostały wykonane w latach dwudziestych. Neorenesans znaczy architekturę głównego ołtarza, który wkomponowany jest w absydę kościoła. Znajduje się tu obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, zasłaniany obrazem Serca Jezusowego. W nawie bocznej po lewej stronie od ołtarza głównego, znajdują się ołtarze św. Antoniego i św. Izydora z obrazami patronów.

Oba ołtarze są wykonane w stylu neorenesansowym. W nawie przeciwległej są ołtarze świętych Piotra i Pawła oraz Świętej Rodziny. Obok ołtarza św. Antoniego stanął ołtarzyk Miłosierdzia Bożego z relikwiami św. Faustyny Kowalskiej. Nad przedsionkiem usytuowane są 49 głosowe organy wykonane przez Kamińskich. Okna kościoła zdobią witraże. Obok prezbiterium znajduje się kaplica Matki Bożej Miłosierdzia, nazywana kaplicą królewską. W 2001 r. świątynię mianowano Bazyliką Mniejszą.

Bazylika Mniejsza p.w. Najświętszego Serca Jezusa

ul. Ks. Skorupki 9, Augustów

tel. 87 643 36 48

www.augustow-nsj.diecezja.elk.pl

Informacje praktyczne:

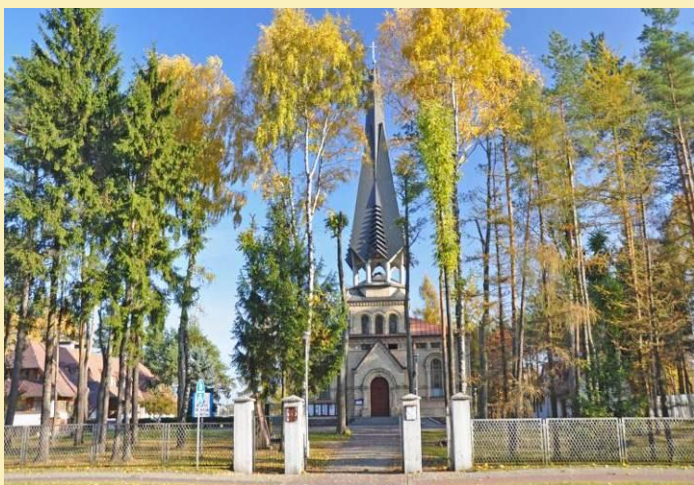
Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: 6:00, 8:00, 9:15, 10:30, 12:00, 15:30, 18:00, 20:30 (sezon letni).

Kościół Matki Bożej Częstochowskiej w Augustowie

Budowę świątyni, położonej na terenie powstających koszar rosyjskich, rozpoczęto ok. 1896 r. i zakończono w grudniu 1909. Została wybudowana, jako typowa cerkiew wojskowa w stylu rzymsko-bizantyjskim. W czasie I wojny światowej cerkiew uległa dewastacji (w 1915 r. odgrywała rolę magazynu broni zdobytej przez Niemców po pokonaniu wojsk rosyjskich w Puszczy Augustowskiej).

W 1927 r. rewindykowany budynek wyremontowano i do 1939 r. służył, jako katolicki kościół garnizonowy 1 Pułku Ułanów Krechowieckich. Od zakończenia wojny do 1956 r. kościół zamieniono na magazyn zboża, a później produktów żywnościowych. W roku 1957 przekazany został społeczności katolickiej, zaś w 1980 stał się kościołem parafialnym nowo powstałej parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Augustowie. Na uwagę zasługuje znajdujący się we wnętrzu świątyni, drewniany ołtarz soborowy z artystycznymi metalowymi okuciami. Po stronie lewej ołtarza znajduje się wnęka z obrazem Jana Chrzciciela, natomiast po prawej stronie wisi obraz MB Częstochowskiej, zwanej MB Krechowiecką.

Kościół Matki Bożej Częstochowskiej

ul. Kard. Wyszyńskiego 2a, Augustów

tel. 87 643 36 65

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: 7:30, 9:00, 10:30, 12:00, 18:00

Informacja turystyczna i sprzedaż pamiątek:

Centrum Informacji Turystycznej

Rynek Zygmunta Augusta 44, Augustów

tel. 87 643 28 83

www.augustow.eu

NOCLEGI I GASTRONOMIA

HOTEL WARSZAWA SPA & RESORT***

ul. Zdrojowa 1, Augustów
tel. 87 643 85 00, +48 607 294 243

www.hotelwarszawa.pl
repcja@hotelwarszawa.pl

HOTEL SPA WOJCIECH***

ul. Wojciech 15, Augustów
tel. 87 644 72 37, 87 644 72 38

www.hotelwojciech.pl
repcja@hotelwojciech.pl

KOMPLEKS HOTELOWY LOGOS

ul. 29 Listopada 9, Augustów
tel. 87 643 20 21, +48 607 075 902

www.augustow-hotel.pl, info@augustow-logos.pl

HOSTEL AUGUSTÓW

ul. 1. Pułku Ułanów Krechowieckich 2, Augustów
tel. 87 643 20 33, 87 643 47 63

www.hotelaugustow.pl
biuro@hotelaugustow.pl

HOTEL „LEŚNIK” ** (RESTAURACJA „MYŚLIWSKA”)

ul. Turystyczna 19a, Augustów
tel. 87 644 35 70, +48 644 36 70

www.lesnik.pl, repcja@lesnik.pl

Restauracja POD JABŁONIAMI

ul. Rybacka 1, Augustów
tel. +48 516 025 606, +48 516 025 660

Restauracja ALBATROS

ul. Mostowa 3, Augustów
tel. 87 643 21 23, 87 643 24 54

www.spolem.augustow.pl,
biuro@spolem.augustow.pl

PENSJONAT „ŻAGIELEK”

ul. 29 Listopada 7, Augustów
tel. 87 643 49 84, fax: 87 643 49 84
+48 501 515 647

www.pensjonat.augustow.pl
info@pensjonat.augustow.pl

Centrum KAKTUSIK

ul. 29-Listopada 2, Augustów
tel. +48 697 720 033

SZUFLADA CAFE&BAR

ul. Ks. Skorupki 2c, Augustów
tel. 87 644 63 15, +48 519 189 850

www.szuflada.augustow.pl
info@szuflada.augustow.pl

Augustów - Studzieniczna

Odcinek z Augustowa do Studzienicznej polecamy przemierzyć drogą wodną - Kanalem Augustowskim, piękna trasą, którą podczas swojej pielgrzymki w czerwcu 1999 r. przepłynął Ojciec Święty Jan Paweł II. Podróżni mają do wyboru rejs statkiem, katamaranem, gondolą, bądź kajakiem.

Jest to również doskonała okazja do poznania cudu techniki wodnej, jakim jest Kanał Augustowski i uczestniczenia w służowaniu podwójnym na śluzie w Przewięzi.

Rejs statkiem po Kanale Augustowskim

Trasa „Papieska”: Rzeka Netta – Jezioro Necko – Rzeka Klonownica – Jezioro Białe – Śluza w Przewięzi – Jezioro Studzieniczne.

REJS STATKIEM „PAPIESKIM”

Przedsiębiorstwo Żegluga Augustowska w Augustowie Sp. z o.o.

ul. 29 Listopada 7, Augustów

tel./fax 87 643 28 81

www.zeglugaaugustowska.pl zegluga_augustowska@onet.pl

Czas trwania rejsu: do 3 godzin w obie strony

Rejsy stałe realizowane są według ustalonych rozkładów i obejmują okres od miesiąca maja do miesiąca września. Przy sprzyjających warunkach pogodowych mogą być także realizowane rejsy ogólnodostępne w marcu, kwietniu i październiku.

Dodatkowo na statku podziwiać można niewielką galerię zdjęć z podróży Jana Pawła II.

REJS KATAMARANEM

PORT KATAMARANÓW AUGUSTÓW

Bulwary nad Netą

tel. +48 515 159 860, +48 506 766 235

www.zegluga.augustow.pl biuro@zegluga.augustow.pl

Rejsy odbywają się: we wtorki o godz. 10.30 lub po wcześniejszej rezerwacji telefonicznej.

Czas trwania rejsu: ok. 2 godz. 30 minut

Cennik: 50 zł/osoba; dzieci do 3 lat- bezpłatnie; od 3-6 lat - 25 zł/osobę

REJS GONDOLĄ

WODNIK Regionalne Usługi Turystyczne Augustów

tel. +48 605 064 339, +48 602 285 638

www.gondoleaugustow.com.pl jkzxcv@poczta.onet.pl

PORT GONDOLI AUGUSTÓW, ul. Mostowa (zatoka przy moście)

PRZYSTAŃ GONDOLI, ul. Nadrzeczna 70a, Ośrodek PTTK (kawiarnia Szekla)

Czas trwania rejsu: 3 godz.

Cennik: bilet normalny - 50zł, ulgowy - 40zł (dzieci do lat 12)

STUZIENICZNA

Miejsce, które przez wieki łączone jest z kultem Matki Bożej. Jest tutaj zabytkowy drewniany kościół, a na końcu alejki drzew maleńka kapliczka. W jej środku znajduje się cudowny obraz z wizerunkiem Matki Bożej Studzieniczańskiej skupiający przy sobie licznych pielgrzymów. Kapliczkę wzniesioną na cześć Najświętszej Pani umieszczono na 64 palach, a do budowy użyto cegły i zaprawy pochodzącej z budowy śluz Kanału Augustowskiego.

W sąsiedztwie kaplicy jest studnia, w której według miejscowej legendy znajduje się cudowna woda mająca uzdrawiające właściwości. Jan Paweł II podczas swojej pielgrzymki do Ojczyzny w 1999 r. odwiedził Sanktuarium, a w miejscu, w którym przyplynał statkiem Serwy, ustawiono pomnik przedstawiający sylwetkę Ojca Świętego.

Ołtarz polowy w Studzienicznej

Studzienka z cudowną wodą – widok od strony jeziora

Ciekawostka:

Osobom poszukującym chwili ciszy i modlitwy w odosobnieniu proponujemy spacer w leśną głuszę w poszukiwaniu dawnej pustelni. Z sanktuarium udajemy się w kierunku jeziora Sajenek - mijając wieś, idziemy leśnym traktem i szukamy chaty zbudowanej z oflisów. Na polanie wchodzimy na kładkę nad bagnem, wokół widzimy stacje drogi krzyżowej. W chacie znajduje się pokój z modlitewnikiem. Legenda głosi, że w chacie mieszkał ksiądz Henryk, który uciekł od świata w puszczy, spał w trumnie i żywił się darami lasu.

Kościół Matki Boskiej Szkaplerznej

Obecny kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Szkaplerznej został zbudowany w 1847 r., z fundacji chłopca Szymona Andruszkiewicza z Pawłówki pod Sejnami. Wystrój wnętrza kościoła jest dziełem ludowych artystów. Kościół ma trzy ołtarze: główny w stylu późnego baroku, pod wezwaniem Świętej Rodziny i boczne: św. Jana Nepomucena i św. Tekli. Szczególną uwagę zwraca krucyfiks nad prezbiterium oraz ozdobne żyrandole wykonane z imponujących poroży: z rogów jelenia i łopat łosia. We wnętrzu znajdują się wykonane w 1910 r. 9-głosowe organy.

Kościół Matki Boskiej Szkaplerznej

Studzienka z cudowną wodą

Z kościoła idziemy w kierunku grądzika, po drodze mijamy pomnik przyrody – dąb szypułkowy liczący sobie ponad 300 lat i dochodzimy do kapliczki, w której znajduje się obraz Matki Boskiej Studzieniczańskiej. Obok kaplicy studzienka, która według wierzeń zawiera cudowną wodę uzdrawiającą choroby oczu. Nad samym brzegiem jeziora Studzieniczne postawiono pomnik Jana Pawła II na pamiątkę papieskiej pielgrzymki w czerwcu 1999r.

Kościół Matki Boskiej Szkaplerznej

Studzieniczna 10

tel. 87 643 31 43, 87 643 47 69

www.sanktuarium-studzieniczna.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze święte: niedziela - kościół parafialny: 9.20 i 11.00; Sanktuarium (Kaplica na Wyspie): 15.00 (listopad – kwiecień), 19.00 (maj – sierpień), 17.00 (wrzesień – październik);

dni powszednie: Sanktuarium (Kaplica na Wyspie): codziennie o 12.00; dodatkowo: 19.00 (maj – sierpień), 17.00 (wrzesień – październik).

Odpusty: Zesłanie Ducha Świętego - suma o 12.00; św. Jana Nepomucena – 21 maja; Matki Bożej Szkaplerznej – 16 lipca; św. Anny – 26 lipca; Rocznicę koronacji – 17 września; św. Tekli – 23 września.

Kaplica Najświętszej Marii Panny w Studzienicznej

Jest to zabytkowa kaplica położona na wyspie na Jeziorze Studzienicznym. Zbudowana w 1872 r. - stanęła na 64 dębowych palach. Wchodzi w skład sanktuarium Matki Bożej Studzieniczańskiej i zespołu sakralnego w parafii Matki Bożej Szkaplerznej w Studzienicznej. Do kaplicy NMP prowadzi wąska grobla z 1920. W kaplicy znajduje się obraz Matki Boskiej Studzieniczańskiej, koronowanej w 1995 r. Obok niej znajduje się studnia, według miejscowej legendy zawiera ona "cudowną wodę, która leczy choroby". Od tej właśnie studni pochodzi nazwa jeziora oraz miejscowości.

Kaplica Najświętszej Marii Panny w Studzienicznej

Pomnik Jana Pawła II w Studzienicznej

Niezwykłe wzruszenie wśród odwiedzających wywołuje pomnik Jana Pawła II, upamiętniający wizytę w czerwcu 1999 roku. Pomnik, około 2,5 metrowej wysokości z odlaną z brązu figurą Ojca Świętego jest dziełem prof. Czesława Dźwigaja z Krakowa. O jego niezwykłości decyduje posadowienie na wodzie i artystyczna wymowa kompozycji.

Wiernie odtworzona jest chwila przybycia Ojca Świętego na wyspę i zejście na ląd ze statku po specjalnym trapie. Z laską w prawej dłoni i różańcem w lewej Ojciec Święty jakby wyraźnie posuwa się w pielgrzymim zamyśleniu ku Kaplicy Matki Bożej. Napis na tablicy pod pomnikiem „Byłem tu wiele razy, ale jako Papież po raz pierwszy i chyba ostatni” wzbudza poruszenie i refleksję własną wśród przybyłych.

Pomnik Jana Pawła II

Sanktuarium Matki Bożej Studzieniczańskiej

Studzieniczna 10, Augustów
tel. 87 643 31 43, 87 643 47 69

www.sanktuarium-studzieniczna.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte:

Kościół parafialny: niedziele: 9.20 i 11.00

Sanktuarium (Kaplica na Wyspie): niedziele: listopad – kwiecień: 15.00; maj – sierpień: 19.00; wrzesień – październik: 17.00; dni powszednie codziennie: 12.00; dodatkowo: maj – sierpień: 19.00; wrzesień – październik: 17.00.

Odpusty: Zesłanie Ducha Świętego: suma o godz. 12, św. Jana Nepomucena – 21 maja, Matki Bożej Szkaplerznej – 16 lipca; św. Anny – 26 lipca; Rocznica koronacji – 17 września; św. Tekli – 23 września

NOCLEGI I GASTRONOMIA

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Siedlisko ZATOKA

Studzieniczna 8

tel. 87 643 64 95, + 48 507 035 285

www.siedlisko-zatoka.pl, info@siedlisko-zatoka.pl

Pokoje gościnne „ZA MOSTKIEM”

Studzieniczna 18

tel. + 48 510 576 599

www.za-mostkiem.pl, pokoje@za-mostkiem.pl

ETAP III: Studzieniczna – Mikaszówka

Kolejny etap prowadzi z Sanktuarium Maryjnego w Studzienicznej do Mikaszówki. Niezwykle urokliwa trasa prowadząca przez tereny Puszczy Augustowskiej wiedzie do niewielkiego drewnianego kościółka.

Śluza w Mikaszówce na Kanale Augustowskim

MIKASZÓWKA – Drewniany Kościół pw. św. Marii Magdaleny

Kościół w Mikaszówce

Nad malowniczym brzegiem Kanału Augustowskiego, latem 1954 r. przy miejscowej plebani, miała miejsce zabawna sytuacja z udziałem miejscowego proboszcza i nieznanego turysty, który po latach okazał się biskupem Karolem Wojtyłą. Podczas swojej pielgrzymki już jako papież wrócił do tego miejsca i podarował proboszczowi poświęcony przez siebie różaniec. W miejscowości znajduje się piękny drewniany kościółek, którego wnętrze wystrojone jest rogami jeleni i łosi.

Ciekawostka:

Wieś użycza nazwy jednej ze śluz Kanału Augustowskiego. Śluza Mikaszówka została zbudowana w 1828 r. przez por. inż. Wojciecha Korczakowskiego. Różnica poziomów pomiędzy zalewem rzeczki Mikaszówki, a "stawem" Sosnówka wynosi przy stanach normalnych 2,44 m. Warto zatrzymać się na moście i oglądnąć pracę śluzowego. Wszystkie śluzy zabytkowego urządzenia hydrotechnicznego mają ręcznie otwierane wrota. Szczególnie polecamy zwiedzanie Kanału Augustowskiego z perspektywy kajaka, kiedy to podczas spływu uczestniczymy w śluzowaniu.

Kościół p.w. św. Marii Magdaleny

Mikaszówka 17
tel. + 48 661 429 561

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze święte: dni powszednie: 8.00, niedziele: 9.00, 10.15 (kaplica w Rudawce),
11.30 (kaplica w Strzelcowiźnie).

Odpusty: św. Marii Magdaleny - 22 lipca (Kościół w Mikaszówce); św. Anny - 26 lipca
(Kaplica w Rudawce); św. Franciszka z Asyżu - 4 października (Kaplica w Strzelcowiźnie).

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Gospodarstwo agroturystyczne

16-307 Mikaszówka 25
tel. 87 641 76 21,
+48 782 162 858, +48 502 432 312

Bar u Mamy

16-326 Mikaszówka
tel. +48 663 990 955

ETAP IV: Mikaszówka – Sejny

Czwarta część szlaku Papieskiego prowadzi od Mikaszówki do Sejn – do jednego z najważniejszych obiektów sakralnych Suwalszczyzny, jednocześnie jednego z najstarszych zabytków architektury w regionie.

SEJNY – Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny

Do budowy sejneńskiej świątyni doszło na początku XVII w., powstała wówczas gotycka sylwetka. Współczesny barokowy wygląd uzyskała po przebudowie w 2 połowie XVIII w. Obecnie ten barokowy kościół zaliczany jest do najcenniejszych zabytków architektury Suwalszczyzny. Bazylika jest częścią kompleksu renesansowego Klasztoru Podomikańskiego, który przypomina w wyglądzie zamek z basztami. Zwrócona na zachód Katedra to sześcioprzęsłowa hala bez wydzielonego prezbiterium.

Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny

Wieże znajdujące się w fasadzie wznoszą się na wysokość 47 m. Wnętrze świątyni utrzymane jest w stylu barokowo – rokokowym. Najcenniejszym zabytkiem jest jedna z najstarszych w Europie, wykonana z drewna XV-wieczna figura szafkowa Matki Boskiej z dzieciątkiem.

Figura Matki Bożej Sejneńskiej

Ciekawostka:

Figura Matki Bożej Sejneńskiej powstała prawdopodobnie na przełomie XIV i XV w. i jest dziełem nieznanego, gdańskiego rzeźbiarza. Jest to figura typu szafkowego. Oprócz niej zachowały się jedynie jeszcze 4 tego typu – w Lubieszowie, Klonówce, a także w paryskim Muzeum Cluny i Muzeum Germańskim w Norymberdze.

Rzeźbiona w drewnie lipowym statua ma 145 cm wysokości. Przedstawia Maryję siedzącą na tronie i trzymającą na prawym ramieniu Dziecię Jezus. Figura otwiera się na boki od szyi Matki Boskiej aż do podstawy tworząc w ten sposób opiekuńczy płaszcz. Po otwarciu, na jego bokach widnieją malowidła 26 postaci, po 13 na każdej stronie płaszcza. W jej wnętrzu mieści się płaskorzeźba przedstawiająca Boga Ojca siedzącego na tronie i podtrzymującego przybitego do krzyża Jezusa Chrystusa. Nad głową Boga Ojca widoczna jest gołębica – postać Ducha Świętego.

7 września 1975 r. odbyły się uroczystości koronacyjne. Aktu koronacji dokonał prymas Polski kardynał Stefan Wyszyński, przy współudziale metropolity krakowskiego, kardynała Karola Wojtyły.

Do innych najważniejszych, zabytkowych świątyń, wartych zobaczenia w okolicy należą:

- zespół poklasztorny w Smolanach, nawiązujący do gotyku murowany kościół z połowy XIX w.;
- zespół w Puńsku do którego należą: murowana świątynia w stylu neogotyckim z lat 1877 – 1881, mur okalający teren przykościelny oraz drewniana plebania z końca XIX w.;
- zespół w Krasnopolu z klasycystycznym kościołem z ok. 1862 r., murem i późnobarokową drewnianą kaplicą św. Agaty.

Kościół w Puńsku

Kościół p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny

Pl. św. Agaty 1, Sejny
tel. 87 516 21 41

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze święte: dni powszednie: 6.30, 8.00, 18.00 niedziele: 7.00, 08.30, 10.00, 11.30, 17.30

Odpusty: Uroczystość ku czci Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (I niedziela września); Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (I niedziela czerwca).

Wystawy stałe i czasowe w Klasztorze

Poddominikańskim w Sejnach:

Plac Św. Agaty 6, Sejny
tel. 87 516 29 33 (czynny: kwiecień - wrzesień)
<http://www.muzeum.sejny.pl>

Godziny otwarcia: maj – wrzesień codziennie:

9.00-17.00;

październik – kwiecień: pon. - pt.: 8.00-16.00

Ceny biletów: 5 zł, 4 zł ulgowy (uczniowie, studenci, emeryci), 3 zł grupowy

Punkt Informacji Turystycznej i sklepik z pamiątkami:

Plac Dominikański (przy Bazylice Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny)
Godziny otwarcia: V-IX pn.-sob. 8.00-20.00; niedziele i święta 8.00-20.00

Bazylika i klasztor – widok od Placu Dominikańskiego

Muzeum Ziemi Sejneńskiej

ul. J. Piłsudskiego 28 (Pałac Biskupi), Sejny, tel. 87 516 22 12
www.muzeum.sejny.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: maj - wrzesień codziennie godz.9:00-17:00;

październik - kwiecień pon. - pt. godz. 8:00-16:00

Ceny biletów: 4 zł, 3 zł ulgowy (uczniowie, studenci, emeryci), 3 zł grupowy

Sklepik z pamiątkami

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Fundacja im. b-pa Antanasa Baranauskasa „Dom Litewski“ w Sejnach

Dom Litewski (Usługi noclegowe)
ul. 22 Lipca 9, Sejny, tel./fax. 87 516 29 08
www.ltnamai.sejny.pl

KARCZMA LITEWSKA

ul. 22 Lipca 9, Sejny
tel. 87 517 33 00, fax. 87 517 33 04
+ 48 600 750 818
www.karczmasejny.pl

Hootel i Restauracja SKARPA

ul. Piłsudskiego 13, Sejny
tel. 87 516 21 87, +48 692 790 082
www.skarpa.sejny.pl

„Zajazd Puński”

ul. Szkolna 67
tel. 87 5161 476
www.lkcc.com.pl

ETAP V: Sejny – Wigry

Ostatni odcinek szlaku prowadzi z Sejn do Wigier, w których znajduje się Pokamedulski Klasztor – jeden z najbardziej malowniczo położonych zabytków sakralnych regionu.

WIGRY – Pokamedulski Klasztor

Pokamedulski Zespół Klasztorny w Wigrach

To miejsce szczególne, położone pośród jezior i lasów. Majestatyczny Klasztor, umiejscowiony na wzgórzu na półwyspie Jeziora Wigry, dziś stanowi wizytówkę regionu. Klasztor zamieszkiwali niegdyś kameduli wigierscy, założyciele wielu miejscowości dzisiejszej Suwalszczyzny. Miejsce to ukochał Jan Paweł II, który nabierał tu sił po pielgrzymce w 1999 r. Barokowy zespół klasztorny, ufundowany został w 1667 r. przez króla Jana Kazimierza. Jego mury pamiętają wiele ciekawych wydarzeń. Obecnie na terenie klasztoru funkcjonuje Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji. Przybywając do Wigier, można pozwolić sobie na chwilę kontemplacji i pospacerować wśród klasztornych zabudowań oraz urokliwych ogrodów.

Wejście do świątyni jest bezpłatne. Natomiast, jeżeli chcemy zgłębić tajemnice klasztoru i zakonników w nim niegdyś żyjących, należy nabyć w recepcji kartę wstępu - upoważnia ona do zwiedzania Krypt w podziemiach kościoła oraz Muzeum Jana Pawła II, w którego skład wchodzi Apartamenty Papieskie, Kaplica Papieska oraz Biblioteka, umożliwia wejście na Wieżę Zegarową, z której rozpościera się przepiękny widok na jezioro Wigry i Wigierski Park Narodowy. Warto obejrzeć również różne wystawy organizowane na terenie Klasztoru.

Kilkusetletnią tradycję ma odbywający się w sierpniu Jarmark Wigierski - największy odpust w regionie, który jest szansą na poznanie tradycji i kultury Suwalszczyzny. Będąc w okolicy warto również udać się w rejs statkiem „Kameduła” po jeziorze Wigry.

Klasztor, widok od strony jeziora

Jezioro Wigry

Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Wigrach

Informacje praktyczne:

Msze św.: niedziela: 9.00, 11.30, lipiec-sierpień - 18.30, poniedziałek - sobota: 18.30

Odpust: 15 sierpnia - Uroczystość Wniebowzięcia NMP - Msze św. godz. 9.00, 11.00, 13.00, 18.30

Dni i godziny zwiedzania:

Klasztor: od pon. do niedz. - od 10.00 do 17.30; Krypty: od pon. do sob. – od 9.00 do 18.00; w niedz. – od 13.00 do 18.00 (zamknięte w czasie trwania nabożeństw).

Cena karty wstępu na teren Klasztoru: bilet normalny - 8zł, ulgowy - 4zł.

Zwiedzanie obiektu z przewodnikiem: po umówieniu telefonicznym na min. 1 dzień przed planowanym przyjazdem, opłata dodatkowa 50zł; dla grup pielgrzymkowych dobrowolna ofiara.

Bezpłatny Internet: na terenie całego obiektu.

Zakup pamiątek:

„Kram Kamedulski” przy Recepcji (w Domu Furtianana) - czynny w sezonie letnim od 1 maja do 30 października. Sklepik daje możliwość zakupu pamiątek z Wigier oraz specjałów kuchni regionalnej, np. sękacza czy mrowiska oraz produktów benedyktyńskich wyrabianych ręcznie według receptur benedyktynów w Tyńcu.

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Recepcja (Dom Furtiana):

czynna codziennie od 7.00 do 19.00

tel. 87 566 24 99

www.wigry.pro

Restauracja w Domu Królewskim:

czynna w godz. od 12.00 do 22.00 (w okresie

letnim) czynna w godz. od 12.00 do 18.00

(w okresie jesienno – zimowym).

Klasztor umożliwia nocleg w eremach, które pozwolą poczuć bliskość kamedułów, bądź w pokojach 2-, 3-, 4- osobowych mieszczących się w Domu Królewskim, Domu Kanclerskim, Refektarzu oraz pod Wieżą Zegarową.

W tym miejscu polecamy również wybrać się na wycieczkę rowerową po ścieżkach Wigierskiego Parku Narodowego. Zimą są tu idealne warunki do uprawiania narciarstwa biegowego. Do tego celu przygotowane są odpowiednie szlaki.

Wypożyczalnie rowerów:

Wigierski Areopag Nowej Ewangelizacji

(Klasztor), Wigry, tel. 87 566 24 99

H. Grudkowska

Wigry 12, tel. 87 563 70 42

Centrum Informacji Turystycznej WPN

Krzywe 82, tel. 87 563 25 62

S. Ochtera, Gawrych Ruda 18

tel. 87 563 93 21, +48 604 470 167

„U Jawora”

Gawrych Ruda 40

tel. 87 563 93 36, +48 691 727 865

Dom Gościnny AZYL, Stary Folwark 19

tel. 87 563 77 22, +48 604 179 877

„Al-wig”, A. i L. Abramowicz

Stary Folwark 79, Suwałki

tel. 87 563 77 52, +48 502 951 308

Krzywe 44, tel. 87 563 04 40, +48 503 075 403

Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna

ul. Kościuszki 82 lok. 7, Suwałki

tel. 87 566 58 72, 87 566 54 94

www.sirt.suwalki.com.pl

Szlak Papieski Tajemnice Zawierzenia

Trasa szlaku to trasa spływu kajakowego, którym spłynął ksiądz Karol Wojtyła wraz z młodymi naukowcami krakowskiego środowiska akademickiego latem w 1954 r. Przebycie szlaku to doskonała okazja do poznania historii i przyrody tych dziewiczych terenów. Trasa licząca ponad 140 km przebiega wzdłuż malowniczych jezior i rzek północno – wschodniego zakątka Polski.

Początek szlaku – Półwysep Wigierski

Ideą twórców szlaku jest znalezienie czasu na rozważanie wielkiego przestania, jakie Jan Paweł II pozostawił nam w swoich wielkich Aktach - Tajemnicach Zawierzenia.

Informacje o szlaku i pamiątki o szlaku:

Biuro Szlaku Papieskiego w Centrum Oświatowo – Dydaktycznym

pl. Katedralny 1, Elk

tel. 87 621 86 37

www.szlakpapieski.elk.pl, centrumelk@gmail.com

Długość trasy: ok. 140 km

Etapy: 5

Forma: Szlak kajakowy

Dostępność: w sezonie letnim

Etapy szlaku/dni:

Etap I: Wigry - Wysoki Most; **Etap II:** Wysoki Most – Frącki; **Etap III:** Frącki - Jałowy Róg;

Etap IV: Jałowy Róg - Sucha Rzeczka; **Etap V:** Sucha Rzeczka – Studzienniczna

Wigry - Wysoki Most/Dzień 1

Szlak Papieski Tajemnice Zawierzenia początek swój bierze na półwyspie wigierskim, nieopodal Pokamedulskiego Zespołu Klasztornego. Jezioro Wigry unikatowe pod względem przyrodniczym, stanowi perłę przyrodniczą i krajobrazową Suwalszczyzny. Wody jeziora wielokrotnie odwiedzał Jan Paweł II, kiedy był młodym księdzem a później podczas swojej pielgrzymki do Ojczyzny. Płynąc wzdłuż brzegu jeziora, mamy niepowtarzalną okazję podziwiać przepiękne wigierskie krajobrazy.

Do następnego przystanku na szlaku dotrzemy płynąc przez niewielkie jeziorko Postaw. Stanowi ono swoisty łącznik pomiędzy jeziorem Wigry a rzeką Czarną Hańczą. W tym momencie warto wstąpić do Czerwonego Folwarku i zobaczyć wystawę rybacką. Kierując się następnie w stronę Maćkowej Rudy a później Budy Ruskiej, docieramy do Wysokiego Mostu. Skorzystać można tu z noclegu w Stanicy Wodnej PTTK "Wysoki Most" lub rozbić namiot na znajdującym się pośród lasu polu biwakowym.

Wysoki Most – Frącki/Dzień 2

Z Wysokiego Mostu, wzdłuż leniwie wijącej się pośród lasu rzeki kierujemy się do kolejnego przystanku na szlaku – Frącek. Znajdują się tu Stanica Wodna PTTK "Frącki" oraz pola namiotowe. Dodatkową atrakcją są banie ruskie, z których skorzystać można po wyczerpującym dniu.

Frącki - Jałowy Róg/Dzień 3

Kontynuując spływ, następnym kierunkiem jest wieś Jałowy Róg w pobliżu Mikaszówki. Na tym etapie szlaku, Czarna Hańcza przyspiesza swój nurt, przez co spływ staje się ciekawszy. Odcinek pomiędzy Dworczykiem a Jałowym Rogiem jest wyjątkowo dziewiczy, co sprawia że jest jednym z najpiękniejszych. Daje szansę na obcowanie z prawdziwą, dziką przyrodą Puszczy Augustowskiej i zwierzętami w ich naturalnym środowisku. Dopływając do przystanku w Jałowym Rogu można skorzystać ze Stacji Wodnej PTTK "Jałowy Róg".

Jałowy Róg - Sucha Rzeczka/Dzień 4

Płynąc z Jałowego Rogu, na wysokości Rygołu wpływamy do śluzy Sosnówek. W tym miejscu rozpoczyna się odcinek szlaku wzdłuż Kanału Augustowskiego. Przemierzając wody poszczególnych fragmentów Kanału przepływamy przez śluzy. Kolejno śluza Mikaszówka, śluza Perkuć, śluza Paniewo, śluza Gorczyca - są to techniczne cuda XIX w., wywierające niezapomniane wrażenie. Trasa z Płaskiej do Suchoj Rzeczki prowadzi wzdłuż miejscowości Serwy i jeziora Serwy, jednego z piękniejszych w regionie. Istnieje możliwość noclegu na polu namiotowym, bądź w Stacji PTTK „Serwy” na wyspie Dębowej nad jeziorem Serwy.

Sucha Rzeczka – Studzienniczna/Dzień 5

Ostatni odcinek szlaku prowadzi z Suchoj Rzeczki do Studzienicznej. Spokojny nurt rzeki prowadzi do śluzy Swoboda, za którą zaczyna się jezioro Studzieniczne. Przy brzegu jeziora usytuowane jest Sanktuarium Matki Bożej Studzienczańskiej. Przytływających już na brzegu wita pomnik Papieża Jana Pawła II. Warto zatrzymać się tu i oddać się kontemplacji, a także napić się wody z cudownej studzienki.

Informacje o śluzach:

Śluza Sosnówek: długość 43,9 m, szerokość 6,15 m, spadek 2,37 m, czas śluzowania: 25 min. Czynna od 8:00 do 16:00.

Śluza Mikaszówka: długość 43,9 m, szerokość 6,05m, spadek 2,82m, czas śluzowania: 25 min. Czynna od 8:00 do 16:00.

Śluza Perkuć: długość 44 m, szerokość 5,9 m, spadek 2,38m, czas śluzowania: 25 min. Czynna od 8:00 do 16:00.

Śluza Paniewo: śluza dwukomorowa, długości 44,4 m i 43,6 m, szerokość 5,8 m, spadek 6,5 m, czas śluzowania: ok. 30 min. Czynna od 8:00 do 16:00.

Śluza Gorczyca: długość 42,7 m, szerokość 5,75 m, spadek 2,87 m, czas śluzowania: 20 min. Czynna od 8:00 do 19:00.

Śluza Swoboda: długość 45,4 m, szerokość 6,0 m, spadek 1,7 m, czas śluzowania: 18 min. Czynna od 8:00 do 19:00.

Opłata za jedno śluzowanie/przejście przez pochylnię kajaka lub łodzi wiosłowej, za każdy obiekt pływający: godziny od 7:00 do 16:00 – 3,74 zł; godziny od 16:00 do 19:00 – 7,48 zł.

Wypożyczenie i transport kajaków:

Agroturystyka „Grzegorz – Magdalenowo”

Magdalenowo 10, Stary Folwark
tel.+48 517 205 312, +48 516 312 933
splywy.magdalenowo@gmail.com

Przedsiębiorstwo Turystyczne „POTOK”

ul. Daszyńskiego 9B/13, Suwałki
tel/fax. 87 567 24 01, 87 567 36 88
+48 609 524 416, +48 608 364 265
www.splywy-suwalszczyzna.pl splyw@wp.pl

Marek Taraszkiewicz

ul. Noniewiczza 38c/84, Suwałki
tel. +48 604 061 479
www.wigry24.pl marc_tara@wp.pl

Przystań w Ogrodach Klasztornych w Wigrach

(Rezerwacja sprzętu w Recepcji WANE – DOM FURTIANA)
tel. 87 566 24 99
www.wigry.pro

HOBBIT

Maćkowa Ruda 39, Krasnopol
tel. 87 567 88 97, +48 602 311 098
www.hobbit.suwalki.com.pl
hobbit@suwalki.com.pl

"PIK" Zbigniew Trocki

Wysoki Most 4, Krasnopol
tel. 87 516 41 83, +48 609 872 930
www.splywykajakowesuwalzczyzna.pl
trocki.zbigniew@wp.pl

Katarzyna i Bogdan Łukowscy

Stary Folwark 44, Suwałki
tel. 87 563 77 89, + 48 693 705 487
www.hancza.info wigry@wigry.info

CAMPA Spływy Kajakowe

ul. Obr. Westerplatte 9/36, Augustów
tel. +48 505 118 228, +48 507 142 102
www.campa.pl biuro@campa.pl

Biuro Turystyczne „Sirocco”

tel. +48 603 709 570, www.siroccokajaki.pl
sirocco@siroccokajaki.pl

Biuro Turystyczne „Necko”

tel. 87 644 56 39, +48 603 378 903, www.necko.pl

Przedsiębiorstwo Turystyczne „Szot”

ul. Konwaliowa 2, Augustów
tel. 87 644 67 58, 87 643 43 99; www.szot.pl
szot@szot.pl

Na styku wielu wyznań

Suwałki – Wodzitki – Gabowe Grądy

SUWAŁKI

Ratusz Urzędu Miejskiego

Resursa – Muzeum Okręgowe

Archiwum Państwowe

Miasto powstało z niewielkiej osady założonej przez kamedułów wigierskich w XVII w. Ważną rolę w przeszłości odegrał tu wielonarodowy charakter miasta. Obok katolików mieszkali tu żydzi, mahometanie, staroobrzędowcy, wyznawcy prawosławia oraz ewangelicy. Do dnia dzisiejszego w dobrym stanie zachowały się ślady po tej mieszance narodowo – wyznaniowej w postaci zespołów cmentarnych czy zabytków architektury sakralnej, które stanowią cenne pamiątki związane z przeszłością Suwałk.

Zapraszamy na spacer wzdłuż głównej ulicy miasta. Pośród klasycystycznej zabudowy znajdziecie państwo perełki architektury sakralnej. Na szczególną uwagę zasługują: Kościół pw. św. Aleksandra, Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, Kościół ewangelicko – augsburski Świętej Trójcy i Kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Dwa z nich to zabytkowe, murowane cerkwie, przebudowane na kościoły rzymskokatolickie. Warte zobaczenia są także zabytkowe molenny będące świadectwem obecności staroobrzędowców w Suwałkach i na Suwalszczyźnie.

Polecamy także odwiedzenie wyjątkowych suwalskich nekropoli. To unikatowy na skalę europejską zespół cmentarzy siedmiu wyznań położonych obok siebie, który jest symbolem współistnienia obok siebie wielu narodów, kultury i religii w obrębie miasta

To z Suwałk, od kilkunastu lat w lipcu rusza międzynarodowa piesza pielgrzymka do Ostrej Bramy w Wilnie. W sierpniu, z okazji uroczystości Matki Bożej Częstochowskiej organizowana jest piesza pielgrzymka do pobliskich Żylin, gdzie znajduje się zabytkowy, drewniany kościół.

W miesiącu marcu serdecznie zapraszamy na imprezę pn. „Kaziuk Suwalski”, jarmark organizowany z okazji obchodów św. Kazimierza, patrona Parafii pw. św. Kazimierza Królewicza w Suwałkach

Konkatedra p.w. Św. Aleksandra

Świątynię wzniesiono w 1 połowie XIX w. Jej klasycystyczna sylwetka powstała na podstawie projektu C. P. Aignera, P. Marconiego i M. Tryniszewskiego - jednych z najwybitniejszych architektów przełomu XVIII i XIX w. W związku z zamiarem przeniesienia do Suwałk siedziby biskupiej, kościół projektowano jako obiekt katedralny. W latach 1842–1845 dokonano jego częściowej przebudowy (głównie wnętrz), a w 1856 roku zmieniono fasadę. W latach osiemdziesiątych XIX wieku powiększono świątynię, dobudowano dwie kaplice boczne. W 1944 roku kościół został częściowo zniszczony. Niemcy wysadzili w powietrze wieże kościoła, które odbudowano po wojnie.

Konkatedra p.w. Św. Aleksandra

Ołtarz główny

Wnętrze świątyni jest bogato zdobione z licznymi figurami świętych i obrazami z XIX w. Ołtarz główny stanowi klasycystyczną perełkę. Jego centralną częścią jest obraz z wizerunkiem Matki Bożej Niepokalanej z XIX w., autorstwa Anny Czartoryskiej. Drugi obraz, namalowany w stylu romantycznym - św. Aleksandra, papieża męczennika, patrona parafii, znajduje się za ścianką cokołu w ołtarzu. Okna świątyni zdobione są kolorowymi witrażami z wizerunkami świętych.

Na szczególną uwagę zasługują zabytkowe, neobarokowe konfesjonały znajdujące się w bocznych nawach oraz rzeźbione stacje drogi krzyżowej umieszczone na ścianach wokół kościoła. W sąsiedztwie świątyni, w 2007 r. stanął pomnik papieża Jana Pawła II. Autorem monumentu z brązu upamiętniającego Ojca Świętego jest rzeźbiarz Gustaw Zemła

Konkatedra pw. Św. Aleksandra

ul. Emilii Plater 2, Suwałki

tel. 87 566 27 52

www.suwalki-sw-aleksander.diecezja.elk.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 6.00, 7.00, 8.00, 18.00, niedziele: 6.00, 7.30, 9.00, 10.30, 12.00, 16.00, 18.00; święta zniesione: 6.00, 7.00, 8.00, 16.00, 18.00.

Odpuły: Św. Aleksandra – 3 maja; Niepokalanego Poczęcia NMP - 8 grudnia; Św. Antoniego - 13 czerwca.

Kościół Rzymskokatolicki p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa – dawna cerkiew

Kościół został wzniesiony w 1840 r., jako cerkiew prawosławna Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny. Klasycystyczna świątynia jest rzadkim przykładem rozwiązania w architekturze cerkiewnej. Powstał według projektu Henryka Marconiego przy współudziale rosyjskiego architekta Tona Szpinalskiego. Projekt zakładał budowę centralną z kopułą na wysokim tamburze. W 1873 r. dobudowano nawę z wysoka wieżą dzwonnicy, usytuowaną na osi kościoła. Współcześnie jest to kościół trójnawowy na planie krzyża. Po zajęciu miasta przez wojska niemieckie cerkiew zamieniono na kościół katolicki. Przez lata kościół służył duszpasterstwu młodzieży gimnazjalnej. Zdjęto wtedy też cerkiewne wieżyczki. Obecnie jest to kościół Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Jego otoczenie stanowi przepiękny park Konstytucji 3 Maja, zachęcający do rodzinnych spacerów.

Zdjęcie pochodzi z
WikimediaCommons – repozytorium
wolnych zasobów. Licencja i Creative
Commons 3.0.

Kościół Rzymskokatolicki p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa

ul. Mickiewicza, Suwałki
Kancelaria ul. Kościuszki 58, Suwałki tel. 87 566 39 37

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

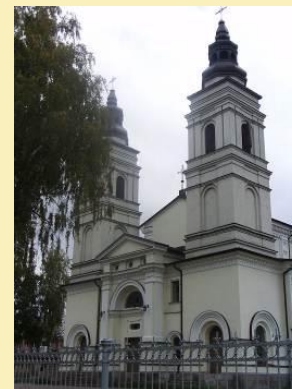
Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie – 7.00, 12.00, 15.30, 18.00; niedziele: 7.00, 9.00, 10.30, 12.00, 17.00, 20.30 (w I i III niedzielę miesiąca 15.00 w języku litewskim).

Odpusty: Najświętszego Serca Pana Jezusa; Niedziela Miłosierdzia Bożego.

Kościół Rzymskokatolicki św. Piotra i Pawła – dawna cerkiew

Budynek dawnej cerkwi wzniesiono w 1900 r. na terenie rosyjskich koszar. Budowla w stylu bizantyjskim, trzynawowa z płaskim sufitem. Szczególną uwagę zwracała wówczas potężna wieża zwieńczona kopułą oraz mniejsze wieżyczki nad prezbiterium. Po odzyskaniu niepodległości, wyremontowano świątynię i oddano dla potrzeb duszpasterstwa wojskowego. Funkcję kościoła garnizonowego pełnił do września 1939 r. Podczas II wojny światowej służył on niemieckim katolikom mieszkającym w Suwałkach.

W 1944 r. wycofująca się armia niemiecka zniszczyła świątynię detonując ładunek z przodu kościoła, gdzie była piękna wysoka wieża. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. odbudowano świątynię. Ówczesny rektor kościoła – Ks. Kazimierz Hamerszmit, doprowadził do remontu wnętrza świątyni i ufundował piętnasto głosowe organy oraz witraże patronów świątyni znajdujące się w prezbiterium. W latach 1998 – 1999 dobudowano dwie piękne wieże. We wnętrzu zwraca uwagę duże malowidło przedstawiające Ostatnią Wieczerzę, zastępujące nawę ołtarzową. Nad prezbiterium widnieje malowidło przedstawiające Zmartwychwstanie Pana Jezusa. Po prawej stronie kościoła znajduje się kaplica z figurą św. Antoniego.

Kościół Rzymskokatolicki św. Piotra i Pawła

ul. Wojska Polskiego 36, Suwałki, tel. 87 566 27 83, www.parafia-piotraipawla.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 6.30, 18.00, niedziele: 7.30, 9.00, 10.30, 12.00, 18.00 (od października do maja 17.00), święta zniesione: 7.30, 10.00, 18.00.

Odpust: Św. Apostołów Piotra i Pawła - 29 czerwca

Kościół ewangelicko - augsburski p.w. św. Trójcy

Dawna kircha przy ul. Kościuszki

Budynek kirchy wzniesiony został w połowie XIX w. Klasycystyczną architekturę świątyni stworzyli wielcy ówcześni projektanci: Waclaw Ritschel i Karol Majerski. Architektura kościoła do czasów współczesnych zachowała się w niemal w oryginalnym kształcie. Podczas II wojny światowej Niemcy zabrali ze świątyni dzwony i metalowe części zabytkowych neogotyckich organów. Kościół jest orientowany, jednonawowy wzniesiony na planie prostokąta z czworokątną wieżą od frontu.

Fasadę kościoła zdobi schodkowy szczyt i trójkątny tymparon. Na uwagę zasługuje także dzwonnica znajdująca się nad wejściem, uwieńczona krzyżem. Zdemolowane XIX- wieczne organy w latach dziewięćdziesiątych XX w., wyremontowano - , dzięki czemu możliwa jest organizacja koncertów muzyki organowej.

Obecnie to jedyna czynna świątynia luterańska na Suwalszczyźnie.

Kościół ewangelicko - augsburski p.w. św. Trójcy

ul. Kościuszki, Suwałki, Parafia Ewangelicko-Augsburska św. Trójcy
ul. Mereckiego 37, Suwałki, tel. 87 566 45 49

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min.

Nekropolie Suwalskie

Suwalskie Nekropolie zasługują na szczególną uwagę podczas wędrowki śladami wiary i historii. Jest to zespół cmentarzy siedmiu wyznań i jest to jedyne tego typu miejsce w Polsce, które stanowi niezwykłą pamiątkę po wieloetnicznej i wielowyznaniowej społeczności zamieszkującej Suwalszczyznę.

Nekropolie powstały na początku XIX w. W ich skład wchodzi: cmentarz rzymskokatolicki, staroobrzędowców, muzułmański, ewangelicki, prawosławny, żydowski. W części katolickiej stoi neogotycka kaplica pw. Przemienienia Pańskiego. Znajdują się tu również pomniki poświęcone żołnierzom walczącym w obronie niepodległości Suwałk i Suwalszczyzny 2 pułku Ułanów Grochowskich, Polskiej Organizacji Wojskowej,

Armii Krajowej, Wolność i Niezawisłość. oraz obelisk w obronie zesłańców Sybiru. Południowa strona to kirkut - inaczej cmentarz żydowski, na którym pochowani są wyznawcy judaizmu. Przed II wojną światową stanowili oni znaczną część mieszkańców Suwałk.

W mieście znajdowała się niegdyś Wielka Synagoga. Nie przetrwała jednak do czasów dzisiejszych. Z cmentarza żydowskiego również pozostało niewiele, jego zniszczenia dokonali Niemcy w czasie wojny. Ocalałe macewy, wbudowane w ścianę, tworzą swoiste mauzoleum.

W sąsiedztwie kirkutu znajduje się mizar – cmentarz muzułmański. Chowani byli na nim mieszkający w Suwałkach nieliczni Tatarzy, a także żołnierze wyznania islamskiego. W centrum cmentarza prawosławnego znajduje się drewniana cerkiewka z końca XIX w., w południowej części zlokalizowany jest cmentarz staroobrzędowców.

Krzyż na cmentarzu prawosławnym

Cmentarz żydowski

Ciekawostka:

Obecnie jedyną świątynią żydowską w regionie jest Biała Synagoga w Sejnach, pochodząca z 1885 r. Powstała ona dzięki staraniom rabina Mojżesza Becalela Lurii. Podczas okupacji niemieckiej, pełniła funkcję remizy strażackiej, później magazynu nawozów sztucznych. Odrestaurowana została w latach 1978 – 1987. Dziś opiekuje się nią Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów”, który organizuje w niej sympozja, spektakle teatralne, wystawy czy koncerty klezmerskie. Ośrodek prowadzi działania propagujące budowanie mostów pomiędzy ludźmi różnych kultur, wyznań i narodowości.

Ośrodek "Pogranicze sztuk – kultur – narodów"

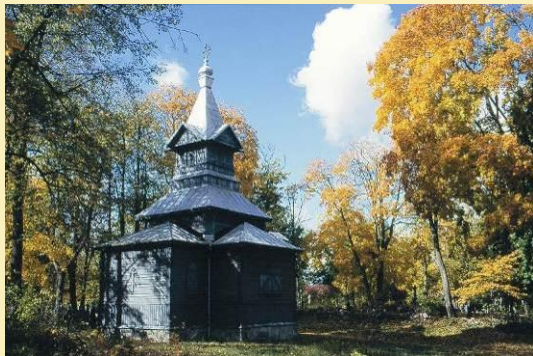
ul. J. Piłsudskiego 37, Sejny

tel. 87 516 27 65

www.pogranicze.sejny.pl

Cerkiew cmentarna, obecnie parafialna

Cerkiew cmentarna

Wpisaną w 2003 r. do rejestru zabytków drewnianą cerkiew, wzniesiono w 1891 r. Zbudowana została w stylu rosyjskim, o konstrukcji zrębowej na planie krzyża greckiego z dostawionym przedsionkiem. Powstała ona na terenie cmentarza prawosławnego. Początkowo pełniła funkcję kaplicy cmentarnej, w której odprawiano nabożeństwa żałobne.

Od roku 1940 jest świątynią parafialną, należącą do dekanatu Białystok diecezji białostocko-gdańskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Uwagę zwraca wysoka czworoboczna wieżyczka zwieńczona cebulastą kopułką i krzyżem. Wnętrze świątyni jest skromne. W centralnej części znajduje się jednorzędowy ikonostas ozdobiony ikonami w stylu akademickim.

Zespół cmentarzy

ul. Zarzecze/Bakałarzewska, Suwałki

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: cały rok

Czas zwiedzania: ok. 60 min.

Cerkiew pw. Wszystkich Świętych

ul. Zarzecze 6, Suwałki, Kancelaria: ul. Armii Krajowej 8/4, Elk

tel. 87 621 43 88

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: cały rok

Czas zwiedzania: ok. 15 min

Informacja turystyczna i sprzedaż pamiątek:

Centrum Międzynarodowej Informacji Kulturalno-Turystycznej w Suwałkach

ul. ks. Hamerszmita 16, Suwałki

tel. 87 563 05 38, tel./fax: 87 566 20 79

www.cmikt.pl cmikt@cmikt.pl

Suwałska Izba Rolniczo-Turystyczna

ul. Kościuszki 82/7, skr. Pocz. 76

Suwałki, tel. 87 566 58 72

www.suwalki-turystyka.info.pl

www.basniowasuwaliszczyzna.pl

www.krainajacwingow.pl

NOCLEGI I GASTRONOMIA

HOTEL AKVILON * (RESTAURACJA)**

ul. Kościuszki 4, Suwałki
tel. 87 563 59 40

www.akvilon.pl, hotel.akvilon@gmail.com

HOTEL VELVET***

RESTAURACJA „NOVA”

ul. Kościuszki 128, Suwałki
tel. +48 503 525 250, 87 563 52 52

www.hotelvelvet.pl, repcja@hotelvelvet.pl

HOTEL SZYSZKO* (RESTAURACJA)**

ul. Innowacyjna 3, Suwałki
tel. 87 566 65 55, fax: +87 565 53 71

www.hotel-szyszko.pl, marketing@hotel-szyszko.pl

HOTEL LOGOS (Dom Nauczyciela)**

ul. Kościuszki 120, Suwałki
tel. 87 566 69 00, tel./fax 87 566 62 70

www.domnauczyciela.suwalki.pl
biuro@domnauczyciela.suwalki.pl

DOM NOCLEGOWY OSIR „WIGRY”

ul. Zarzecze 26, Suwałki
tel. 87 566 72 20

www.osir.suwalki.pl, dnwigry@16400.pl

RESTAURACJA „KARCZMA POLSKA”

ul. Kościuszki 101 A, Suwałki
tel. 87 566 48 60

www.karczma.suwalki.info
karczmasuwalki101a@tlen.pl

PIZZERIA – GALERIA „ROZMARINO”

ul. Kościuszki 75, Suwałki
tel. 87 563 24 00, 87 566 59 04

www.rozmarino.pl, info@rozmarino.pl

RESTAURACJA „EINSTEIN”

ul. Kościuszki 82, Suwałki
tel./fax 87 563 07 73

www.einstein.suwalki.pl, einstein@onet.eu

STAROBRZĘDOWCY

Starobrzędowcy stanowią odłam prawosławia. Wyodrębnili się w 1652r. z Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego w wyniku sprzeciwu wobec reform liturgicznych patriarchy Moskwy i Wszechrusi, Nikona. Wielowiekowe prześladowania i represje stosowane przez administrację rosyjską wobec starowierców, zainicjowały bardzo silny ruch migracyjny. Początkowo ucieczka przed carskimi represjami odbywała się wewnątrz kraju. Wyznawcy starego obrzędu przemieszczali się w najdalsze zakątki Rosji, uważając by nie zostać schwytanymi i zgładzonymi. Wraz ze wzrostem obostrzeń prawnych, wydawaniem przez kolejnych carów licznych, niekorzystnych ukazów, starobrzędowcy zaczęli migrować w zachodnie rejony Rosji, na Litwę, do Łotwy, Estonii, docierając również do Polski, a przez Polskę również na Ukrainę.

W Polsce wyróżniamy trzy duże ośrodki starowierców: suwalsko - sejneński z centrum w Suwałkach z prężnie działającą gminą wyznaniową. Starowiercy mieszkają poza tym we wsiach położonych w okolicach Suwałk: Wodзилkach, Płocicznie, Szurach, Czerwonym Folwarku, na Sejneńszczyźnie: w samych Sejnach, Budzie Ruskiej, Hołnach Wolmera, Sztabinkach, Głuszynie i wielu innych mniejszych miejscowościach. W Augustowskim wielu starobrzędowców mieszka w samym Augustowie oraz w niedaleko położonych wsiach: Bór oraz Gabowe Grądy. Ta ostatnia wieś uchodzi za najbardziej „starowierską” miejscowość w Polsce: tu najlepiej zachowały się dawne zwyczaje, język i świadomość korzeni. Trzeci to ośrodek Mazurski z centrum w Wojnowie.

Molenna w Suwałkach

Molenna w Suwałkach jest największą starobrzędową świątynią w Polsce. Zbudowana została w latach 1910 – 1912 r. Drewniany dwuwieżowy budynek pozbawiony jest formy charakterystycznej dla stylu starocerkiewnego. Ma konstrukcję zrębową. Jest orientowana, salowa. Posiada kruchtę, a nad nią dwukondygnacyjną wieżę zwieńczoną baniastym hełmem. Nad nawą widoczna jest wieżyczka zwieńczona hełmem cebulastym.

W 1980 r. suwalską molennę uznano za zabytek i objęto ochroną konserwatorską. Obecnie znajduje się tu siedziba władz zwierzchnich Staroprawosławnej Pomorskiej Cerkwi Rzeczypospolitej Polskiej, centralnego organu tej grupy religijnej.

Staroprawosławna Cerkiew Pomorskiej Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Sejneńska 37 A, Suwałki

Informacje praktyczne:

Świątynia nie jest udostępniana zwiedzającym, można ją obejrzeć tylko z zewnątrz.

Molenna w Wodziłkach

Molenna w Wodziłkach

Jedną z najstarszych świątyń staroobrzędowców w Polsce wzniesiono we wsi Wodziłki, w dolinie rzeki Szeszupy na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Osada została założona w 1788. To tu osiedlili się staroobrzędowcy, uciekający z Rosji przed prześladowaniami. Jej powstanie datuje się na 1921 r. Drewnianą świątynię ustawiono na podmurówce z kamienia polnego. Z przodu znajduje się trójkondygnacyjna wieża dzwonicza z wielobocznym hełmem, zwieńczonym kulą i ośmioramiennym krzyżem. W 1983 r. wpisano ją do rejestru zabytków.

Na uwagę zasługuje znajdująca się w pobliżu świątyni, służąca do kąpeli bania. Według obyczaju staroobrzędowcy mieli obowiązek obmycia się przed przestąpieniem progu molenny.

Molenna w Gabowych Grądach

Nazwa wsi wzięła się od słów grąd (czyli piaszczysta wyspa na bagnie) i gabina (czyli inaczej wiąz). Wieś jest właściwie całkowicie zamieszkała przez staroobrzędowców, którzy osiedlili się w tym miejscu w XIX wieku i jest jednym z trzech głównych ich skupisk w Polsce. Dobrze działająca gmina wyznaniowa, solidarność i powszechna znajomość języka rosyjskiego sprawia, że Gabowe Grądy zachowały w większym stopniu niż inne, pierwotnie rosyjskie wsie, swe własne, niepowtarzalne oblicze. Mogą poszczycić się również posiadaniem jedynej w kraju grupy wokalnej (zespół „Riabina”) śpiewającej stare rosyjskie pieśni, z powodzeniem występującej na wielu festiwalach folklorystycznych i znanej już dobrze wielu miłośnikom muzyki etnicznej.

Molenna w Gabowych Grądach pochodzi z 1948 roku. Została wzniesiona w miejscu wcześniejszej świątyni, zniszczonej podczas II wojny światowej. Jest drewniana, oszalowana, wzniesiona na rzucie prostokąta z dobudowaną od strony zachodniej na planie kwadratu, trójkondygnacyjną dzwonnicy o konstrukcji szkieletowej.

Molenna w Gabowych Grądach

Przy molennie znajduje się cmentarz staroobrzędowców, który jest jedynym w Polsce czynnym cmentarzem staroobrzędowym. Na grobach znajdują się - zgodnie z zasadami staroobrzędowców - ośmiokońcyste krzyże.

Cmentarz staroobrzędowców

Okolice Suwałk są także bogate w inne, wyjątkowe zabytki sakralne będące świadectwem wielokulturowości regionu. Będąc tu, warto odwiedzić szczególnie:

- XIX-wieczne kościoły rzymskokatolickie nawiązujące do klasycyzmu w: Filipowie, Raczkach, Wiżajnach i neogotyku w Jeleniewie;
- XX-wieczne kościoły rzymskokatolickie w: Becejach, Kaletniku, Bakalarzewie, Żylinach i Nowej Pawłówce.
- ruiny późnogotyckiego kościoła ewangelickiego w Mieruniskach, znajdującego się po drodze do Gołdapi – następnego przystanku na trasie turystycznej „Krainy Pięciu Miast”.

Dusza Mazur Garbatych

Gołdap – Grabowo – Górne – Olecko – Szczecinki – Wieliczki

GOŁDAP i okolice

Jest to miasto uzdrowiskowe, położone w dolinie rzeki Gołdapy, na skraju Puszczy Rominckiej - założone w 1565 roku. Niestety w czasie I i II wojny światowej miasto zostało mocno zniszczone i z dawnych budowli przetrwało niewiele, m.in.: gotycki kościół NMP Matki Kościoła, dawniej ewangelicki, kościół parafialny Św. Leona i Bonifacego.

Gołdap

W tym wyjątkowym miejscu warto choć na chwilę zatrzymać się przy zabytkowych świątyniach.

Kościół parafialny św. Leona i Bonifacego

Neogotycki kościół wzniesiono w 1894 r. Obecnie jest on jednym z ważniejszych zabytków w Gołdapi. Jako jedyny w mieście, nie ucierpiał podczas wojny. We wnętrzu świątyni znajdują się drewniane ołtarze, ambona z baldachimem, a okna ozdabiają przepiękne witraże. Do kościoła warto wstąpić chociażby po to, by posłuchać jak brzmią 14-głosowe organy z początku XX w.

*Rzymskokatolicka Parafia Św. Leona i Św. Bonifacego
w Gołdapi*

Kościół parafialny św. Leona

ul. Krzywa 4, Gołdap

tel. 87 615 00 62

www.sw.leon.goldap.pl, sw.leon@goldap.pl**Informacje praktyczne:****Godziny otwarcia:** po uzgodnieniu z proboszczem**Czas zwiedzania:** ok. 30 min**Msze św.:** niedziela i święta 7.00, 9.00, 11.00, 12.30, 17.00; dni powszednie 7.00, 17.00.

Kościół parafialny p.w. Najświętszej Maryi Panny Matki

Kościół

Powstanie kościoła katedralnego datuje się na przełom XVI i XVII w. Wtedy to na miejscu kościoła drewnianego powstał murowany. Dwa wieki później dobudowano do niego emporę i kruchtę południową oraz zakrystię. Późnogotycka świątynia poważnie ucierpiała podczas II wojny światowej. Na odbudowę zdecydowano się dopiero w latach osiemdziesiątych XX w. Początkowo był on siedzibą kościoła ewangelickiego. natomiast w 1992 r., został mianowany na konkatedrę i utworzono w nim parafię katolicką.

Parafia Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła w Gołdapi

Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła

ul. Żeromskiego 2, Gołdap

Informacje praktyczne:**Godziny otwarcia:** po uzgodnieniu z proboszczem**Czas zwiedzania:** ok. 30 min**Najlepiej odwiedzać:** latem i zimą**Msze św.:** 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.30, 18.00.

Będąc w Gołdapi zachęcamy również do zwiedzenia innych, ciekawych obiektów sakralnych w pobliskich miejscowościach:

- w Grabowie znajduje się okazały kościół z XVI w. z pięknym zabytkowym wnętrzem.
- we wsi Górne polecamy spacer wśród ruin kościoła z XVII w.

Kościół w Grabowie

Położony na wzgórzu kościół, powstał w końcu XVI w. Początkowo był on kościołem ewangelickim. W latach trzydziestych XVIII w. został przebudowany i przejęty przez katolików. Wjeżdżając do wsi, już z oddali widoczna jest charakterystyczna fasada neogotyckiej świątyni. Na uwagę zasługuje piękny drewniany ołtarz oraz organy znajdujące się we wnętrzu.

Kościół w Grabowie

Obok kapliczka Matki Bożej Różańcowej i zabytkowa kamienna brama wejściowa. Miejscowość założona w 1585 r. przez Jana Bałamutowskiego. W 1807 r. kwaterowały tu oddziały gen. Dąbrowskiego.

Kapliczka Matki Bożej Różańcowej

Kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej

Oddalony od Gołdapi o ok. 10 km (droga 650)
19-507 Grabowo 1
tel. 87 615 66 51

Ruiny późnogotyckiego kościoła parafialnego we wsi Górne

Wieś Górne (oddalona od Gołdapi ok. 12 km - droga krajowa 65) założona została w 1565 r. Do końca XIX w. w miejscowym kościele, odprawiano nabożeństwa w języku polskim. W wyniku II wojny światowej wieś została częściowo zniszczona. Warto tu zwiedzić ruiny późnogotyckiego kościoła parafialnego wybudowanego w latach 1612-1617 oraz park dworski.

Informacja turystyczna i sprzedaż pamiątek:

Centrum Informacji Turystycznej Przy Fundacji Rozwoju Regionu Gołdap
pl. Zwycięstwa 16, Gołdap
tel./fax 87 615 20 90
www.frrg.pl, poczta@frrg.pl, citgoldap@gmail.com
www.uzdrowiskogoldap.pl

NOCLEGI I GASTRONOMIA

HOTEL VENTUS NATURAL SPA ****

Promenada Zdrojowa 12, Gołdap
tel. 87 629 15 60, +48 535 592 032
www.ventushotel.pl, recepcja@ventushotel.pl

HOTEL RESTAURACJA ARTI ***

ul. Podgórna 2, Gołdap
tel. 87 520 00 25, fax: 87 621 21 60
tel. +48 692 849 281
www.hotelarti.pl, biuro@hotelarti.pl

HOTEL JANCZES

Pl. Zwycięstwa 22, Gołdap
tel. 87 615 13 77
www.janczes.spanie.pl, janczes@hot.pl

HOTELIK „GOŁDAP”

Pl. Zwycięstwa 21, Gołdap
tel. 87 615 04 61, +48 604 915 353
www.hotelikgoldap.pl, hotelikgoldap@wp.pl

MINIHOTEL „ANDROMEDA”

ul. Reymonta 21, Gołdap
tel. 87 615 07 84, +48 603 113 181
www.neonoclegi.pl/minihotelandromeda

SANATORIUM „WITAL”

ul. Wczasowa 7, Gołdap, tel. 87 615 41 92
www.sanatorium.com.pl
wital@sanatorium.com.pl

OŚRODEK KONFERENCYJNO – SZKOLENIOWY „OHP”

ul. Stadionowa 10, Gołdap
tel. 87 615 37 37, tel./fax: 87 520 04 73
www.hotelgoldap.com.pl, ohposrodek@wp.pl

CENTRUM DYDAKTYCZNO-SZKOLENIOWE

Ul. Partyzantów 31, Gołdap
tel. 87 615 14 83
<http://frrg.pl/centrum-dydaktyczno-szkoleniowe/>
cdsgoldap@wp.pl

OŚRODEK WYPOCZYNKOWY „LEŚNY ZAKĄTEK”

ul. Wczasowa 9, Gołdap
tel./fax: 87 615 09 65
www.lesny-zakatek.pl
marketing@lesny-zakatek.pl

ZAJAZD „JURAND”

ul. Stadionowa 3, Gołdap, tel. 87 615 49 35
fax: 87 615 49 36, +48 501 517 486
www.jurand.goldap.net,
zajazd@jurand.goldap.net

GOŚCINIEC „ANDRZEJÓWKA”

ul. Konstytucji 3 Maja 6, Gołdap
tel. +48 609 098 351, fax: 87 615 26 46
www.gosciniiec-andrzejowka.pl
wiola@gosciniiec-andrzejowka.pl

PENSJONAT „ATENA”

ul. Promenada Zdrojowa 4, Gołdap
tel. 87 562 51 28, +48 608 651 117
www.atena.nokto.pl

PENSJONACIK „EGO U CHRYSZTOWSKICH”

ul. Stadionowa 4, Gołdap
tel. +48 725 200 245
www.pensjonaciksenioraego.pl
kontakt@pensjonaciksenioraego.pl

RESTAURACJA Matrioszka

ul. Partyzantów 27, Gołdap
tel. 87 520 00 11
www.matrioszkagoldap.pl
matrioszka-goldap@wp.pl

RESTAURACJA-PIZZERIA „INSPIRATION”

pl. Zwycięstwa 21, Gołdap
tel. 87 737 74 07, +48 513 310 200

RESTAURACJA „TURYSTYCZNA”

ul. Królewiecka 8, Gołdap
tel. +48 502 331 433

RESTAURACJA „MAXIM FRIED CHICKEN”

pl. Zwycięstwa 20, Gołdap
tel. 87 15 26 72

RESTAURACJA „ENDORFINA” – HOTEL VENTUS NATURAL SPA ****

Promenada Zdrojowa 12, Gołdap
tel. 87 621 02 70, +48 629 15 60, +48 629 15 70
www.ventushotel.pl

ZAJAZD PIĘKNA GÓRA RUDZIEWICZ

Konikowo 11, Gołdap
tel./fax: 87 615 49 43, www.zajazd-rudziewicz.pl

BAR „JĘDRUŚ”

ul. Paderewskiego 13, Gołdap
tel. 87 615 39 30

PIZZERIA „BAMBOLA”

ul. Matejki 4, Gołdap, tel. 87 615 09 42

KARCZMA „SEGA”

ul. Krzywa 1, Gołdap, tel. 87 615 81 12
+48 508 295 614

OLECKO i okolice

Plac Wolności, Pomnik JP II

Molo nad jeziorem Oleckim Wielkim

Olecko, (dawna nazwa Margrabowa), powstało w 1560 r., jako pamiątka spotkania księcia Albrechta z królem Zygmuntem Augustem w zamku myśliwskim. Pierwszą wzmiankę o planie założenia nowego miasta w starostwie straduńskim znajdujemy w memoriale z 1559 roku. Miasto w chwili założenia było całkowicie protestanckie.

Obecnie Olecko jest celem pielgrzymów w całego kraju. W wigilię Podwyższenia Krzyża Świętego wierni przynoszą tu swoje intencje i modlą się przed cudownym „krwawiącym” krzyżem. Na uwagę zasługuje też znajdujący się przy Placu Wolności pomnik Jana Pawła II wzniesiony w 2007 r.

Zachęcamy również do odwiedzenia sąsiedniej wsi Szczecinki i zobaczenia zabytkowej świątyni z sąsiadującą parторówką, pochodzącą z czasów, w których region zamieszkiwała ludność ewangelicka.

Kościół Parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Olecku

Kościół wzniesiono w 2 połowie XIX w. Neogotycka świątynia była jednym z pierwszych kościołów katolickich w protestanckim Olecku. Świątynia jest orientowana, jednonawowa z wydzielonym prezbiterium. We wnętrzu znajdują się drewniany chór z organami. Jest to szczególne miejsce żywego kultu Krzyża Świętego i Męki Pańskiej - cel pielgrzymów z całej Polski.

W kaplicy zbudowanej w 1987r. znajduje się wykonany z drzewa dębowego krzyż misyjny. Kilkakrotnie miało miejsce jego „krwawienie”. Według miejscowej historii - strugi czerwonego koloru spływające po krzyżu zauważyli wierni wychodzący z nabożeństwa odpustowego. Ludność uznała to za przestrożę i wezwanie i ujrzeni w „Krwawiącym Krzyżu” odniesienie do ran Chrystusa Ukrzyżowanego. We wnętrzu kaplicy umieszczono obrazy – wota oraz tablicę z krótką historią wydarzeń.

Od 13 maja 1994r. kościół jest miejscem kultu – Diecezjalnym Sanktuarium Krzyża Świętego.

Kościół Parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Olecku

„Kaplica przy kościele”

Kościół Parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego

ul. Zamkowa 6, Olecko

tel. 87 520 22 98

krzyzolecko@gmail.com www.krzyzolecko.pl

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 7.30, 18.00, niedziele: 8.00, 10.00, 12.00, 17.00

Odpust: Podwyższenia Krzyża Świętego - 14 września.

Informacja i sprzedaż pamiątek:**Centrum Informacji Turystycznej Regionalny Ośrodek Kultury w Olecku****„MAZURY GARBATE”**

pl. Wolności 22, Olecko

tel./fax 87 520 49 48

www.um.olecko.pl/it it@um.olecko.pl

NOCLEGI I GASTRONOMIA**HOTEL COLOSSEUM & SPA*****

ul. Gołdapska 12, Olecko

tel./fax 87 520 26 43, 87 520 42 46

+48 662 008 649

www.hotelcolosseum.pl

rezerwacja@hotelcolosseum.pl

„CENTRUM”

pl. Wolności 8c, Olecko

tel. 87 520 40 50

www.mazury-centrum.com.pl

HOTEL OLECKO***

ul. Parkowa 11, Olecko

tel. 87 520 30 49, tel./fax 87 520 17 44

www.hotelolecko.pl, repcja@hotelolecko.pl

OŚRODEK WYPOCZYNKOWY „SKARPA”

ul. Sembrzyckiego 20, Olecko

tel./fax 87 520 18 50, +48 600 483 851

www.skarpa.frame.pl

RESTAURACJA „ELIPSA”

ul. Letnia 15, Olecko

tel. 87 520 29 77

KARCZMA „MARGRABOWA”

ul. Gołdapska 32, Olecko

tel. 87 520 16 69

RESTAURACJA „ASTRA”

ul. Partyzantów 7, Olecko

tel./fax 87 520 25 68, +48 608 896 862

www.astra.olecko.pl

restauracja@astra.olecko.pl

RESTAURACJA „ŻACZEK”

pl. Zamkowy 7, Olecko

tel. 87 520 49 30

www.zaczek.olecko.pl

niewiarosia@poczta.onet.pl

Wykaz pełnej bazy na stronie www.olecko.pl w zakładce Turystyka/Punkt Informacji Turystycznej

W okolicy znajduje się wiele wyjątkowych zabytków sakralnych. Na szczególną uwagę zasługują:

Kościół p.w. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Szczecinkach

Świątynię wzniesiono w 1926 r. - był to najpierw kościół ewangelicki. Jest on ustawiony na kamiennych fundamentach. Nad nawą główną góruje czworokątna wieża zwieńczona krzyżem z chorągiewką oznaczoną datą konsekracji 1927/1928. We wnętrzu kościoła znajduje się wyjątkowy ołtarz nawiązujący do jednej ze stacji drogi krzyżowej. Na uwagę zasługuje przylegająca do kościoła pastorówka oraz pomnik upamiętniający mieszkańców Szczecinek zmarłych w wyniku I wojny światowej.

Kościół w Szczecinkach

Kościół w Szczecinkach, ołtarz

Parafia p.w. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika

Szczecinki 27

tel. 87 520 67 78

www.szczecinki.diecezja.elk.pl

Trasa 653, 10 km od Olecka (na trasie do Bakalarzewa)

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 18.00 (w okresie zimowym o 16.00), niedziele: 8.00, 10.00

kaplica w Krupinie)

Odpust: św. Stanisław Biskupa i Męczennika - 8 maja.

Modrzewiowy kościół Narodzenia NMP w Wieliczkach

Wieś Wieliczki leży na Pojezierzu Elckim. Miejscowość oddalona jest o 7 km na południowy-wschód od Olecka. Obecnie należy do powiatu oleckiego. Jest siedzibą gminy i mieszczącej się tu parafii. Swoją historią sięga do 1480 roku, kiedy, jak donoszą roczniki warmińskie, została założona. Status parafii uzyskała jednak znacznie później - w 1552 roku, kiedy powstała tutaj parafia ewangelicka i wkrótce po jej założeniu wybudowano pierwszy kościół. Niestety w 1656 roku kościół został spalony wraz z całą wsią podczas najazdu tatarskiego. W przeciągu dwóch lat został odbudowany, ale ponownie został zniszczony przez silny huragan w drugą niedzielę adwentu 1674 roku. Kościół ten również był drewniany i z jego wyposażenia pochodzi ołtarz boczny z 1654 roku, znajdujący się w obecnym kościele.

W 1674 roku przystąpiono do kolejnej odbudowy i nowa świątynia stanęła w stanie surowym już w 1676 roku. Postawiono ją wokół starych fundamentów umieszczając pod nią dwie krypty grobowe. Kościół poświęcił w 1677 roku arcybiskup z Reszła, ówczesny zwierzchnik parafii ewangelickich. Świątynia ta przetrwała do naszych czasów jako najstarszy drewniany kościół na Warmii i Mazurach.

Po II wojnie światowej świątynia została przejęta przez Kościół rzymskokatolicki i poświęcona 11 sierpnia 1946 roku. W 1949 i 1959 roku kościół został poddany gruntownym remontom, dzięki którym zawdzięcza dzisiejszy wygląd.

Kościół zlokalizowany jest w samym centrum Wieliczek, przy ulicy Lipowej, na wzniesieniu - otoczony drzewami. Jest orientowany, jednonawowy z wydzielonym prezbiterium, posadowiony na fundamentach z kamienia łamanego oraz nieobrabanego. Ściany świątyni zbudowane są z drewnianych modrzewiowych bali, o konstrukcji wieńcowej. Zabytkowy wystrój wnętrza świątyni, mimo upływu kilku wieków, prawie w ogóle się nie zmienił.

Kościół Narodzenia NMP w Wieliczkach

Ołtarz w kościele w Wieliczkach

W tym miejscu należy dodać, że na Mazurach istnieje jeszcze jeden tak stary drewniany, równie unikatowy, kościół w Ostrokołe k. Prostek.

Parafia p.w. Narodzenia NMP

ul. Lipowa 26, Wieliczki, tel. 87 520 67 78

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie: 8.00, 17.00, niedziele: 8.00, 11.30

Odpust: Narodzenia NMP – 8 września.

Kościół w Cichym

Kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej w Cichym został pierwotnie wybudowany w 1566 roku. Powstał jako świątynia protestancka, przekazana wspólnocie katolickiej po II wojnie światowej. Obecna jej forma pochodzi z 1727 r. Kościół jest budowlą murowaną z kamienia polnego, trzynawową, z wieżą wciągniętą w obręb nawy. We wnętrzu znajduje się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej oraz płyty nagrobne rodziny Giżyckich z XVII w. z napisami w języku polskim, wmurowane w ściany prawej nawy kościoła - pierwotnie znajdowały się przed ołtarzem głównym.

Kościół w Cichym

Kościół w Cichym, ołtarz

Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej

Cichy 2

tel. 87 523 70 83

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie - 17.00, 18.00 (w okresie letnim), niedziele: 8.30, 10.00, 12.00, 15.00 (w okresie letnim 18.00)

Odpust: MB Częstochowskiej (ostatnia niedziela sierpnia).

Kościół w Szarejkach

Kościół pw. Matki Bożej Różańcowej powstał w 1719 r. Utrzymany w stylu gotyckim, obecną formę uzyskał po przebudowie w 1772 r. W kościele znajduje się piękny ołtarz główny z 1720 r., pochodzący ze słynnej szkoły w Królewcu autorstwa Pfeffera. Jest tu również barokowa rzeźba Anioła Chrzciciela, który w dłoniach trzyma naczynie z wodą święconą i olejem świętym.

Kościół w Szarejkach

Ołtarz w kościele w Szarejkach

Ciekawostka:

We wnętrzu świątyni znajduje się zabytkowy krzyż nazwany „Drzewem Życia”. Jego poprzeczna łamana belka nawiązuje do gałęzi, w środku – zielona gałąź symbolizująca nowe życie przez zmartwychwstanie.

Kościół p.w. Matki Bożej Różańcowej

Szarejki 2
tel. 87 523 86 93

Informacje praktyczne:

Godziny otwarcia: po uzgodnieniu z proboszczem

Czas zwiedzania: ok. 30 min

Msze Święte: dni powszednie - 15.30, kaplica w Stożnem 17.00, niedziele: 9.00, kaplica w Stożnem 10.45.

Odpuść: MB Różańcowej - 7 października.

WIĘCEJ INFORMACJI

Centrum Informacji Turystyczno-Kulturalnej w Elku

ul. W. Polskiego 47

19-300 Elk

tel. 87 621 70 10

www.turystyka.elk.pl www.elk.pl

Centrum Informacji Turystycznej przy Fundacji Rozwoju Regionu Gołdap

pl. Zwycięstwa 16

19-500 Gołdap

tel. 87 615 20 90

www.uzdrowskogoldap.pl

Centrum Informacji Turystycznej przy Regionalnym Ośrodku Kultury

„Mazury Garbate”

Plac Wolności 22

19-400 Olecko

tel. 87 520 49 48

www.it.olecko.eu

Centrum Międzynarodowej Informacji Kulturalno-Turystycznej

ul. ks. K. Hamerszmita 16

16-400 Suwałki

tel. 87 563 05 38

www.cmikt.pl

Centrum Informacji Turystycznej w Augustowie

Rynek Zygmunta Augusta 44

16-300 Augustów

tel. 87 643 28 83

www.augustow.eu

www.egosa.org